

Iulia Moise

**MAREA STRATEGIE –
ARTA DE A CREA PUTERE**

*Dezbateri curente
privind Marea Strategie americană*

Cuprins

Lista ilustrațiilor.....	7
Cuvânt-înainte.....	9
Introducere.....	11
Argument.....	11
Scopul și fundamentele lucrării	13

Partea I.

CADRUL TEORETIC: O SCURTĂ INCURSIUNE ÎN GÂNDIREA STRATEGICĂ

CAPITOLUL I. Clarificări conceptuale:

O scurtă incursiune în gândirea strategică 19

I.1. Abordări clasice și tendințe contemporane în analiza conceptuală de putere	20
Potențialul de putere versus manifestarea de putere	22
Aspectele sau „fețele” puterii relaționale.....	24
Taxonomia puterii.....	26
Analiza puterii ca strategie	28
I.2. Marea strategie – Arta de a crea putere.....	31
I.2.1. Marea Strategie: un concept problematic.....	31
I.2.2. Clarificări privind sfera de cuprindere a conceptului.....	37
I.2.3. Taxonomiile conceptului de <i>Mare Strategie</i>	42
I.2.4. Măreția <i>Marii Strategii</i>	49

CAPITOLUL II. Comportamentul strategic al statelor.

Interese și viziunea despre lume 53

II.1. Interese și intenții	63
----------------------------------	----

II.2. Viziunea despre lume. Putere și identitate în relațiile internaționale.....	73
II.3. Ancorare paradigmatică.....	78

Partea a II-a.

STUDIUL DE CAZ: MAREA STRATEGIE A AMERICII

CAPITOLUL III. Fundamentele ideologice ale Marii Strategii americane	87
III.1. Excepționalismul și Marea Strategie a Americii.....	90
III.2. Perspective critice asupra excepționalismului american	95
III.3. Realpolitik și Idealpolitik în abordarea americană a afacerilor internaționale.....	103
CAPITOLUL IV. Strategii de putere în secolul XXI.....	109
IV.1. Concepte de putere pentru secolul XXI.....	110
IV.2. Perspective privind ordinea internațională. O lume fără hegemon?	116
IV.3. Revitalizarea competiției globale pentru putere în secolul XXI	124
CAPITOLUL V. Marea Strategie americană: între continuitate și schimbare	132
V.1. SUA și competitorii strategici	135
V.3. Ieșirea din hegemonie. Reîntoarcerea la realism: America pragmatică.....	136
V.4. Dezbateri curente privind Marea Strategie americană	143
V.4.1. Tipuri ideale de mare strategie	146
V.4.2. Viziuni alternative pentru viitor.....	150
V.4.3. În căutarea unei noi Marii Strategii.....	158
V.4.4. Abandonarea Marii Strategii sau ajustări strategice	161
Considerații finale	165
Resurse bibliografice.....	175

Lista ilustrațiilor

Figura 1. Taxonomia puterii.....	27
Figura 2. Paradigma scopuri-mijloace-metode în definirea strategiei	39
Figura 3. Cele 5 niveluri de interacțiune strategică.....	41
Figura 4. Marea Strategie vs. Strategie.....	50
Figura 5. Întrebări de cercetare	59
Figura 6. Relația cauzală dintre capacități, idei și comportamentul strategic	61
Figura 7. Revoluții militare modernecare au modelat istoria strategică modernă	112
Figura 8. Atributele indispensabile ale hegemoniei	117
Figura 9. Abordarea tripartită a ordinilor internaționale.....	121
Figura 10. Mecanisme cauzale: valori și interese în Marea Strategie a Americii	134
Figura 11. Strategiile hegemonului.....	142
Figura 12. Tipuri ideale de Mare Strategie în funcție de nivelul de ambiție asumat.....	148
Figura 13. Opțiuni strategice în funcție de gradul de intervenție a SUA în sistemul internațional.....	149
Figura 14. Opțiuni privind Marea Strategie de urmat a Americii.....	157
Figura 15. Politica externă americană: abordarea din perspectiva puterii și a identității	159

Partea I.

CADRUL TEORETIC: O SCURTĂ INCURSIUNE ÎN GÂNDIREA STRATEGICĂ

CAPITOLUL I.

Clarificări conceptuale: O scurtă incursiune în gândirea strategică

„Scopul principal al oricărei teorii este de a clarifica ideile și conceptele devenite întru câtva neclare și amestecate. Până când nu vom defini termenii și conceptele, nu putem spera să facem progrese în examinarea clară și simplă a chestiunii, și, nici ca vreun cititor să ne împărtășească opiniile”.
(Clausewitz, 1976, p. 123)

Acest capitol introductiv propune o scurtă incursiune în gândirea strategică, necesară clarificării conceptului de mare strategie. Partea introductivă vizează identificarea tendințelor contemporane în ceea ce privește analiza puterii, conceptul central al științelor politice. Politica este întotdeauna politică de putere, iar strategia devine, astfel, arta de a crea putere.

În definirea Marii Strategii, cea mai mare provocare din punct de vedere conceptual rămâne determinarea sferei de cuprindere, de aceea am considerat, din perspectivă metodologică, că este util să definim conținutul acestei noțiuni din perspectiva dihotomiei *output-input*, care generează două agende de cercetare diferite: Marea Strategie văzută ca un rezultat *versus* Marea Strategie văzută ca un proces.

Totodată, acest capitol furnizează o definiție de lucru proprie pentru conceptul de *Mare Strategie*.

I.1. Abordări clasice și tendințe contemporane în analiza conceptuală de putere

Am ales să începem acest demers de cercetare printr-o scurtă discuție asupra puterii, și aceasta deoarece reprezintă conceptul central al științelor politice și nicio investigație din domeniul relațiilor internaționale nu poate face ignora puterea. Sunt mai multe motive pentru care este oportună investigarea puterii la începutul acestui demers, dar argumentul exprimat în forma sa ce mai sintetică ni-l oferă William T.R. Fox (1968), într-unul dintre primele demersuri de includere a disciplinei relațiilor internaționale în corpul principal al literaturii de știință politică:

„Punând «puterea» și nu «statul» în centrul științei politice, devine mai ușoară considerarea relațiilor internaționale ca parte din știința politică. Astfel concepută, este posibil ca unii teoreticieni să se miște fără efort pe pânza fără cusături ce leagă politica mondială de politica unor unități mai puțin cuprinzătoare, precum statul sau localitatea, și să evidențieze procesul politic, comportamentul de grup, studiile asupra comunicării, rezolvarea conflictelor și luarea deciziilor”.

(Fox, apud Baldwin, 2010, p. 159)

Ar fi de notat mai întâi mențiunea că analiza puterii în relațiile internaționale presupune o pendulare între trei câmpuri diferite, care urmează fiecare o anumită logică analitică sau agendă de cercetare. Aceste trei domenii sunt: teoria politică (bazată pe o abordare normativă), teoriile explicative care apelează la metodele științelor sociale (concentrate pe verificarea experimentală a ipotezelor de cercetare) și practica politicii, centrată pe analiza empirică a proceselor reale ce se produc în cadrul relațiilor internaționale (Guzzini, 2007).

Primul domeniu, cel al teoriei politice, are în centru statul, ca formă de organizare a societății, zonă în care chestiuni precum monopolul violenței legitime, binele comun și libertățile sunt de o importanță capitală. În această logică, fenomenul de putere este în mod intrinsec legat de ordinea socială, iar puterea este cea înglobează însăși

esența guvernării, în timp ce acțiunea politică devine lupta pentru preluarea puterii sau pentru reglementarea limitelor puterii. În cadrul acestui prim domeniu de analiză, conceptul de putere este folosit în mod interșanjabil cu noțiunile de cele de guvernare, guvern sau ordine politică.

În teoriile explicative circumscrise științelor sociale, puterea este văzută în principal în logica abordărilor behavioriste. În acest domeniu, analiza puterii încearcă să explice comportamentele actorilor în termenii rezultatelor acțiunii sociale. Puterea este, astfel, văzută ca o relație de cauzalitate și conceptul poate fi folosit în mod interșanjabil cu noțiunile de influență sau control.

În abordarea praxiologică (centrată pe practica politicii), termenul de putere este văzut ca o exteriorizare a unei intenții, a unei decizii, indiferent dacă această exteriorizare are formă instrumentală sau comunicativă; în această abordare, puterea se exercită prin politică (internațională), iar analiza puterii se fundamentează pe experiența istorică.

Având în vedere încercările nereușite de a fundamenta o teorie generală a politicii internaționale, lucrarea de față subscrie poziției lui Guzzini ce favorizează pluralismul teoretico-metodologic, investigația comportamentului actorilor împrumutând metode specifice celor trei câmpuri de analiză identificate.

Secțiunea ce urmează își propune ca obiectiv o scurtă incursiune în literatura de specialitate asociată conceptului de putere în relațiile internaționale, având ca pilon de referință lucrarea *Power and International Relations: A Conceptual Approach* (Baldwin, 2016), care a adus o contribuție esențială prin cartografierea eforturilor de sistematizare a cercetărilor anterioare în domeniu.

Puterea este un concept omniprezent, însă este un termen în esențialmente contestat, cu sensuri multiple și uneori eluzive, al cărui înțeles și ale cărui criterii de aplicare vor fi întotdeauna controversate. În pofida ubicuității conceptului – istoria dezbaterilor despre putere în relațiile internaționale fiind una cu rădăcini străvechi mergând până în Antichitate – nu este surprinzător faptul că nu există încă un consens cu privire la definirea puterii sau cu privire la rolul sau natura acesteia.

Deși conceptul are origini străvechi, o analiză empirică și sistematică a puterii este surprinzător de nouă (a doua jumătate a

secolului XX, simultan cu începuturile teoriei relațiilor internaționale), dar totodată, extrem de prolifică. Dificultățile pe care le întâmpină analiza puterii își au originea, în parte, în lipsa de consistență a definirii conceptului însuși, puterea rămânând un concept evaziv (Keohane și Nye, 1977), care „ridică una dintre cele mai dificile și controversate probleme din știința politică” (Morgenthau, 1964). În aceste condiții, puterea, riscă să devină „unul dintre cele mai supărătoare concepte în domeniul relațiilor internaționale”, iar „numărul și varietatea de definiții ar trebui să reprezinte un motiv de stânjenire pentru politologi” (Gilpin 1981 apud Baldwin, 2016, p. 2).

În ciuda acestor dificultăți, „deși pare câteodată paradoxal, să cercetezi puterea este totodată inevitabil” (Baldwin, ibidem). Și aceasta deoarece puterea reprezintă fundamentul teoriei politice, conceptul absolut necesar și definitoriu pentru relațiile internaționale, care reprezintă, în esență, relații de putere între actorii sistemului internațional.

Cu toate dezacordurile privitoare la modul cum ar trebui definită această noțiune, toate definițiile asociate puterii au la bază o idee comună: o relație asimetrică de control. În acest caz, puterea se constituie ca urmare a influenței dintre diverși actori. Cu alte cuvinte, faimoasa definiție a lui Robert Dahl (1957) – o definiție generică a puterii, care a exercitat și exercită încă o influență considerabilă: „A exercită o putere asupra lui B în măsura în care obține de la B o acțiune pe care ultimul nu ar fi efectuat-o altfel”. Puterea este, astfel, definită, în primul rând printr-o relație de cauzalitate și devine variabila centrală pentru înțelegerea rezultatelor interacțiunii sociale.

Având în vedere că majoritatea analiștilor admit drept conținut minimal al tuturor acestor concepte acțiunea de afectare de către un agent a atitudinilor și / sau a acțiunilor altora, cercetarea urmează abordarea lui Baldwin privind folosirea termenului de „putere” într-un sens generic, interschimbabil în relație cu alți termeni precum influență, control, coerciție, forță, persuasiune, descurajare, stimulare sau control.

Potențialul de putere versus manifestarea de putere

Pentru a explica dimensiunea puterii la nivel internațional, cercetarea pornește de la observația lui Baldwin (2016) privind două abordări diferite ale conceptului în viziunea teoreticienilor relațiilor

internaționale: potrivit acestuia, cronologic, puterea în relațiile internaționale a fost abordată din două unghiuri complementare: potențialul de putere (*resource power*) și manifestarea de putere (*behavioural power*).

Definițiile despre putere se împart astfel în două categorii: definiții orientate spre resurse și definiții orientate spre comportament - puterea definită ca resurse și puterea definită ca rezultate comportamentale. Cea de a doua definiție acordă o atenție deosebită contextelor și strategiilor.

O primă abordare (Morgenthau, 1948, Waltz, 1979, Mearsheimer, 2003) privește **puterea ca o sumă de resurse** sau capacități și este centrată pe aspectele cantitative ale puterii (elementele puterii). Puterea a fost într-adevăr un concept analizat preponderent în termeni de resurse - *instrumentele pe care se sprijină puterea privită ca potențialitate*.

Puterea înțeleasă ca resurse descrie în esență suma totală a capacitățile disponibile pentru orice entitate pentru influențarea altora. În mod tradițional aceste capacități au fost desemnate drept *elementele puterii naționale* sau *capacități*.

Limita esențială a unei astfel de prime abordări care pune accentul pe posesia resurselor este aceea că resursele de putere sunt înțelese ca putere în sine. Or, puterea nu reprezintă însă doar o sumă a resurselor, iar resursele pe care le deține un actor statal pot conduce sau nu la rezultate. Puterea este rezultatul mai multor categorii de factori: resursele de putere, capacitatea internă a unui stat de transformare a acestor resurse în putere efectivă, conjunctura în care se exercită, de aceea caracterul unui stat de a fi puternic nu constă, astfel, doar în resursele pe care le deține, ci mai degrabă în *abilitatea acestuia de a schimba comportamentul celorlalți*.

Lucrarea lui Lasswell și Kaplan (*Power and Society*, 1950) reprezintă un punct de hotar între vechea abordare „putere-ca-resurse” și cea nouă - „abordarea puterii relaționale”, între viziunile anterioare asupra puterii, considerate de multe ori intuitive și ambigue, și abordările recente care reușesc să aducă mai multă claritate în înțelegerea conceptului.

Conceptul de *putere ca relație (putere relațională)*, este, așadar, relativ nou în teoria relațiilor internaționale. Această viziune, consacrată prin lucrarea *Who Governs?* (Dahl, 1961), oferă o altă

perspectivă, producând o *adevărată revoluție în cadrul analizei conceptuale de putere* (Baldwin, 1960). Abordarea relațională sugerează existența a cel puțin două elemente de putere: sfera puterii (numărul de actori implicați) și domeniul puterii (tema implicată), între care se stabilesc legături de cauzalitate.

Aspectele sau „fețele” puterii relaționale

Una dintre cele mai faimoase dezbateri din literatura despre putere în ultima jumătate a secolului al XX-lea este cunoscută ca dezbaterea privind *aspectele sau „fețele” puterii* (Bachrach și Baratz, 1962; Lukes, 1974), având la bază o perspectivă critică adusă viziunii, considerate unilaterale sau unidimensionale, a lui Dahl (1957) despre putere.

Prima „față” a puterii (*impunerea schimbării*) a fost definită de către Robert Dahl (1957) și se referă la capacitatea de a-i face pe alții să acționeze contrar preferințelor și strategiilor lor inițiale: „A exercită o putere asupra lui B în măsura în care obține de la B o acțiune pe care ultimul nu ar fi efectuat-o altfel”. Pentru behavioriști, exercitarea puterii este o relație în cadrul căreia un actor, A, face o încercare observabilă de a-l determina pe un al actor, B, să facă un lucru dorit de A, dar pe care altminteri B nu l-ar face.

Capacitatea de a le impune altora să își modifice comportamentul față de preferințele lor inițiale este o fațetă importantă a puterii relaționale, dar nu și singura. Începând cu anii '60, viziunea bidimensională avansată de Peter Bachrach și Morton Baratz (1962) aduce o serie de critici concepției behavioriste, imputându-i acesteia nu atât că ar fi fost greșită, cât unilaterală sau unidimensională.

Cei doi politologi au observat că puterea are și o altă față, ascunsă, putându-se manifesta și în modalități care nu sunt direct observabile. De exemplu, A ar putea să își exercite puterea controlând agenda și limitând dezbaterea la chestiuni care nu primejduiesc interesele sale. Aceasta este abordarea bidimensională a puterii sau „a doua față a puterii”: *controlarea agendelor* (A controlează agenda acțiunilor într-un mod care limitează opțiunile strategice ale lui B).

În anii '70, concepția unidimensională și cea bidimensională ale puterii sunt la rândul lor supuse criticii de către **viziunea tridimensională**.

Subliniind rolul ideilor și al credințelor la conturarea preferințelor inițiale ale celorlalți, sociologul Steven Lukes a evidențiat faptul că puterea nu se exercită întotdeauna într-un mod fățiș, observabil, așa cum presupun primele două fețe ale puterii. Criticând ideea că puterea ar putea fi studiată observând cine domină arenele de luare a deciziilor, Lukes argumentează că puterea afectează nu doar pe cei care participă la procesele de luare a deciziilor, ci și pe cei care nu participă.

Potrivit lui Lukes, primele două concepții limitează aspectele puterii atunci când acceptă postulatul potrivit căruia presupușii oponenți știu, în fapt, care le sunt interesele, deoarece, în practică, de multe ori B se poate înșela în privința propriilor interese. Modul cel mai eficient în care A poate exercita putere asupra lui B constă în influențarea credințelor lui B despre ce este și ce nu este conform interesului său. Interesul devine, astfel, elementul distinctiv al puterii. În măsura în care A poate să îi inculce lui B interpretări greșite despre interesele acestuia și să profite de aceste interpretări greșite, puterea sa asupra lui B va fi cu atât mai mare, cu cât rămâne practic invizibilă pentru cei asupra cărora se exercită.

Aceasta este cea de-a treia „față” a puterii – *A poate exercita putere asupra lui B determinându-i nevoile, modelându-i preferințele fundamentale sau inițiale* – care constă în capacitatea de a-l determina pe B să dorească ceea ce dorește A (**stabilirea preferințelor**). Această a treia față a puterii, denumită și „puterea invizibilă” este exercitată parțial prin controlul instituțiilor care formează și creează sens: instituții religioase, mass-media etc. Puterea invizibilă are de multe ori la bază o atitudine de internalizare a retragerii (impuse sau asumate) din arena de luare a deciziilor, situație înțeleasă de multe ori ca starea naturală a lucrurilor (Lukes, 2005, p. 25-29).

Rezumând cele trei aspecte ale puterii relaționale vizează:

(1) impunerea schimbării (puterea de a impune): A recurge la amenințări sau recompense pentru a schimba comportamentul lui B împotriva preferințelor și a strategiilor inițiale ale lui B. B știe acest lucru și simte efectul lui A. Puterea de a impune formează baza puterii dure, capacitatea de a obține rezultatele dorite prin coerciție și plăți;

(2) controlarea agendelor (puterea de cooptare): a controla agenda acțiunilor într-un mod care limitează opțiunile strategice ale lui B. Există posibilitatea ca B să știe și să fie conștient de puterea lui A;

(3) stabilirea preferințelor: A contribui la crearea și modelarea credințelor, percepțiilor și a preferințelor de bază ale lui B. Există puține șanse ca B să fie conștient de acest fapt sau să își dea seama de efectul puterii lui A). În opinia lui Nye, în politica mondială, din perspectiva analizei costuri-beneficii, este de dorit ca un decident politic să privească formarea preferințelor și încadrarea agendei drept moduri în care poate modela mediul înainte de a recurge la prima față a puterii, impunerea (Nye, 2012, pp. 30-34).

Pornind de la perspectiva lui Michel Foucault, potrivit căreia subiecții și practicile sociale sunt efectele unei puteri ce nu poate fi evitată, iar cunoașterea presupune putere, Peter Digeser rezumă aspectele puterii pornind de la patru întrebări critice esențiale: 1) *Cine exercită puterea?* (în prima fază a puterii); 2) *Ce probleme au fost mobilizate pe agenda publică și de către cine?* (a doua fază a puterii); 3) *Cine este actorul ale cărui interese obiective sunt lezate?* (cea de-a treia față) și 3) *Ce fel de relație de subiectificare este produsă?* (sub a patra față a puterii) (1992, p. 980).

Digeser sugerează, astfel, o a patra față a puterii, care ar include în principal forțe structurale. Această formă de putere sugerată inițial de Foucault are la bază procesul de *subiectificare a indivizilor* și se aplică vieții de zi cu zi imediate, individualizând personalitatea subiectului, atașându-l propriei identități și impunând o lege a adevărului pe care el însuși trebuie să o recunoască și pe care alții trebuie să o recunoască în el.

Taxonomia puterii

Tot din perspectivă relațională, puterea poate fi definită ca „producerea, în și prin intermediul relațiilor sociale, a unor efecte asupra actorilor, care își modelează capacitatea de a-și controla soarta” (Barnett și Duvall, 2005, p. 39).

Această perspectivă pornește potrivit căreia discuțiile despre putere în relațiile internaționale au fost dominate de gândirea realistă, în viziunea căreia puterea vizează relația în cadrul căreia un actor folosește resurse materiale pentru a controla alți actori. În opinia celor

doi, această abordare a creat o „viziune de tip tunel” care duce la neglijarea altor forme și efecte ale puterii.

Pornind de la definiția dată puterii, autorii propun două dimensiuni de analiză, și anume: *dimensiunea distribuirii* – cu accent pe tipurile de relații sociale care afectează capacitățile actorilor (relațiile prin care puterea se propagă și funcționează) și *dimensiunea specificității relațiilor sociale* – cu accent pe modul în care relațiile sociale produc efectele. În viziunea celor doi, relațiile sociale pot funcționa prin *interacțiune* sau *constituire*, iar efectele acestor relații sociale pot fi specifice sau difuze.

În primul rând, puterea se formează prin interacțiune: comportamentul unui actor (acțiunile, interacțiunile) afectează capacitatea altora de a controla circumstanțele existenței lor. Acesta este esența conceptului de „*putere asupra cuiva*”, deoarece exercitarea controlului este asupra altora și, ca atare, se concentrează pe efectele sale în ceea ce privește comportamentul obiectului puterii.

În al doilea rând, puterea ar putea funcționa și prin relații de *constituire*. Modul în care un actor este constituit (capacitățile sale, interesele) afectează capacitatea sa de a efectua o acțiune și, ca atare, efectele puterii sunt în general văzute în termeni de identitate a subiectului. Acesta este conceptul de „*putere de a*”, deoarece definește abilitatea actorului.

Pornind de la cele două dimensiuni – tipurile de relații sociale care afectează capacitățile actorilor și specificitatea acelor relații sociale – Barnett și Duvall au propus următoarea taxonomie a puterii:

		Dimensiunea specificității relațiilor sociale	
		<i>Efecte directe</i>	<i>Efecte difuze</i>
Dimensiunea distribuirii	<i>Interacțiunea dintre actori</i>	Puterea obligatorie	Puterea instituțională
	<i>Relații sociale de constituire</i>	Puterea structurală	Puterea obișnuită

Figura 1. Taxonomia puterii (adaptare după Barnett și Duvall, 2005)

Puterea obligatorie se impune ca un control direct al unui actor (A) asupra altui actor (B) și vizează abilitatea lui A de a obține de la B o acțiune pe care ultimul nu ar fi făcut-o.

Puterea instituțională vizează regulile jocului social și este descrisă ca un control al actorilor asupra celorlalți din punct de vedere social. Puterea instituțională se propagă indirect printr-o rețea de interacțiuni, în cadrul căreia un rol esențial revine instituțiilor formale și informale care mediază între actori.

Puterea structurală implică relații constitutive în care un actor mai puternic reprezintă identitatea, preferințele și capacitățile celui alt actor mai slab.

Puterea obișnuită pune accent pe rolul discursului în constituirea de identități și capacități, în baza semnificațiilor și a înțelesurilor atribuite unor actori în cadrul relațiilor sociale.

Analiza puterii ca strategie

Perspective mai recente insistă asupra strategiei ca element definitoriu al puterii; puterea este definită, astfel, prin obiective și mijloace, devenind capacitatea unui actor de a ajunge la rezultate vizate și, în particular, de a produce acțiuni eficiente. Strategia devine astfel arta de a crea putere: puterea vizează ansamblul de acțiuni coordonate exercitate asupra altor acțiuni, iar strategia face legătura dintre mijloace și scopuri, reprezentând capacitatea de conversie a resurselor în rezultate (efectele comportamentale finale). Așa cum Pîrvulescu (2002) conchide, această abordare (care se concentrează asupra puterii văzute ca un proces), încearcă să depășească disputele privind sfera și conținutul conceptului.

Același Nye definește conceptul drept „abilitatea de a face față unei schimbări și de a face o schimbare” (2012, p. 5). Evidențiind cele două aspecte ale puterii în relațiile internaționale: potențialul de putere al unui stat (puterea potențială) și manifestarea de putere a statului respectiv (putere ca rezultate), Nye subliniază că, pentru a putea obține rezultatele dorite poți: 1) fie să constrângi prin amenințări, 2) fie să convingi prin recompensă, 3) fie să cooptezi oamenii să-și dorească același lucru cu tine.

Obținerea rezultatelor dorite depinde, însă, de o multitudine de factori iar deținerea de resurse nu garantează întotdeauna obținerea rezultatelor finale. **Paradoxul puterii (nerealizate)** încearcă să găsească o explicație pentru întrebarea de ce, uneori, actorii care dispun